

INGLIZ TILINI TEZ O`RGANISH SIRLARI

Odiljonov Muhammadmirzo

Mirzo Ulug`bek nomidagi O`zbekiston Milliy universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini o`rganishda eng tez usullar va metodlar tushuntirilib o`tilgan. Bu metodlar qo`llanilsa albatta til o`rganish juda ham oson bo`ladi. Til o`rganishning o`z qiyinchiliklari mavjud va shu qatorda sirlari ham va shu qiyinchiliklarga uchramaslik uchun sirlaridan foydalanish eng zo`r tanlov.

Kalit so`zlar: zamonaviy, texnologiya, oson, metod, o`quv, jarayon.

Kirish

Chet tilini mukammal o`rganishni istagan har bir inson uni o`zi mustaqil tarzda ham o`zlashtirsa bo`ladi. Ammo buning uchun inson psixologik jihatdan til o`rganishga tayyor bo`lmog`i lozim. Xorijiy tilni o`rganish kishidan ozgina qunt, mustahkam iroda va tartibga asoslangan kun rejasi talab etiladi. Bugungi kunga kelib chet tillari ayniqsa, ingliz tili o`rganishga bo`lgan talab va qiziqish shunchalik kuchaydiki, bog`cha yoshidagi bolalardan boshlab katta yoshdagi mutaxassislargacha ingliz tili o`rganishga harakat qilyaptilar. Bu ijobiy holat albatta, chunki, til o`rganish o`sha tilda gaplashuvchi davlatlar madaniyati, tarixi va urf odatlarini o`rganish bilan birga shaxsiy manfaatlar yo`lida ham eshiklar ochilishiga zamin yaratadi. Ijtimoiy tarmoqlarda xususan facebook, twitter, telegram orqali onlayn darslar olish yoki Youtube va skype orqali video darslar ham til o`rganishda juda ommalashgan va qulay usullardandir. Ingliz tilini o`rganishni maqsad qilgan inson o`zi uchun inglizcha muhit yaratishi ya`ni doimo inglizcha tinglab, o`qib, yozib va gapirishi maqsadga erishishning eng samarali usulidir. Yana bir ko`pchilik yo`l qo`yadigan xatolardan biri, bu noreal maqsadlarni oldiga qo`yish. Ayrimlar ish, o`qish tufayli yangi til o`rganishga kuniga yarim yoki bir soat vaqt ajratsayu, reja asosida esa ikki yoki uch soatlik vaqt belgilasa, kun oxiriga kelib ulgurolmagani uchun stresga tushishi yoki til o`rganishni butunlay tashlab qo`yishi mumkin. Bu esa, uzoq muddatda va sekin bo`lsa ham umuman to`xtatib qo`yishdan yoki stresga tushib foydasiz asabiylashishdan ko`ra, Ozozdan o`rganib bo`lsaham maqsadga erishishni foydaliroq ekanligini ko`rsatadi. Shu o`rinda "Toshbaqa va quyon" haqidagi ertakni eslashni o`zi bunga yaqqol misol bo`la oladi. Garchi sekin bo`lsada, toshbaqaning sabri va maqsadga tomon sobitligi (perseverance) insonlarga o`rnak bo`la oladi.

Kato Lomb kimyo sohasini egallaganligiga qaramay, dunyoning eng birinchi sinxron tarjimonlaridan hisoblangan. U 8 tilni bemaolol, qiyinchiliksiz tarjima qilgan va 16 tilda esa erkin muloqot qila olgan. U davrlarda audio disklar ham, quloqchinlar ham, skayp, internet tarmoqlari ham, hattoki til o`rganish maktablari ham bo`lmagan. Lekin u qanday qilib bir necha xorijiy tillarni mukammal o`rganishga erisha olgan?

U o`zining “Men tilni qanday o`rganaman” bestseller asarida xorijiy tillarni o`rganishning oddiy va oson yo`llarini 10 ta qoidaga asoslab, keltirib o`tgan: suhbatlashing.

1. Til bilan iloji boricha har kuni muntazam shug`ullaning

Bunda xuddi sport mashg`ulotlaridagidek, ma`lum bir tizimga asoslangan holda mashq qilish muddati belgilanadi. Hech bo`lmasa, o`qish va yangi so`zlarni qaytarish uchun 10-15 daqiqa vaqt ajrating.

2. O`qish rejasini tuzing

Agar til o`rganish istagi vaqt o`tgani sayin susayib borsa, o`z shaxsiy algoritmi o`quv rejangizni o`ylab chiqing. Misol uchun, ozgina dars qilgach, tanaffus e`lon qilib, musiqa tinglash yoki sayr qilish mumkin.

3. So`z birikmasi — yaxshi usul

Hech qachon alohida so`zlarni o`rganmang, faqat bir-biriga qo`shilgan, kontekst holatda o`rganing. Masalan, agar siz “strong wind” so`z birikmasini eslab qolgan bo`lsangiz, demak bir so`z ikkinchisini ham avtomatik tarzda yodda saqlashga yordam beradi.

4. Yon daftarcha tuting

Ushbu daftarchaga o`rganan qo`shma so`zlaringizni, tayyor gaplarni yozib olish va ularni muloqotda ishlatishga harakat qilish ham katta foyda beradi.

5. Xotiraga muhrlang

Xayolan ko`zingizga ko`ringan barcha narsani- reklama, qo`shiq so`zlarini, dialoglarni, gazetadagi maqolalarning nomlanishini tarjima qilishga harakat qiling.

6. Yod olish — foydali mashq

Ammo faqatgina yuz foiz to`g`ri va o`qituvchilaringiz tomonidan tekshirilgan so`zlarni yod oling.

7. Iboralarni yodlang

Muomalada keng qo`llanadigan so`zlar, idiomalar, ibora va hikmatli so`zlarni yozib boring va zudlik bilan xotirangizda saqlang.

8. Nazariya bilan cheklanib qolmang

Har qaysi chet tilini faqat nazariy tomondan, amaliyotdan ajralgan holda o`rganish mumkin emas. Amaliy mashqlarga ham e`tibor qarating. Kino tomosha qiling, turli adabiyot va gazetalarni mutolaa qiling, ingliz tilida so`zlovchi do`stlaringiz bilan internet orqali suhbatlashing. Shaxsan, Kato Lomb rus tilini Gogolning “O`lik qalblar” asari va kerakli lug`atlar orqali o`rganishni boshlagan.

9. Xatolarni to`g`irlashga odatlaning

Xatolardan aslo cho`chimang, to`g`irlab bo`lmaydigan xatolardan qo`rqing! Hech qachon va hech nimani nazoratsiz, tekshiruvsiz qoldirmang.

10. O`zingizga ishoning

Hech nimaga qaramay, til o`rganishdan to`xtamang!

Sizga mumkin gazetalarni o`qing chet tilida, radio tinglash uchun, filmlarni tomosha qiling dublyajga ega bo`lmaganlar, chet tilida ma`ruzalarda qatnashadilar va

bilan gaplash inson tashuvchilari til... Siz yashayotgan shaharda chet tilida soʻzlashuvchini qidirishni boshlashingiz mumkin. Bemalol gapiring, va har qanday holatda ham soʻz va iboralarni notoʻgʻri talaffuz qilishdan qoʻrqmang. Qanday boʻlmasin, ular sizni tushunishlari yoki yana soʻrashlari mumkin. Boshlash "Men koʻrganimni aytaman" oʻyinini oʻynang, uning qoidalari shundaki, siz sizni oʻrab turgan obʻektlarni chet tilida nomlaysiz, shuningdek, chet tilida qoʻshiqlarni oʻrganishni boshlashingiz mumkin. Chet tilini oʻrganishning eng asosiy usuli hozirgi kunda mashhurdir daldırma usuli, yaʼni sizda mavjud boʻlgan vaziyat mamlakatga borish uchun sabab bu erda sizga kerak boʻlgan til asosiy hisoblanadi. Bunda siz tunu kun oʻzingizga kerak boʻlgan chet tilida gapirishga majbur boʻlasiz va bu sizga maksimal tajriba bilan taʼminlaydi, soʻz boyligini toʻplash. Bunday muhitda siz hatto tilda "oʻylay boshlaysiz" ravon gapirishni xohlaysiz.

Hozirgi vaqtda taʼminlash bilan shugʻullanadigan tashkilotlar mavjud chet elga sayohat qilish imkoniyatlari chet tilini oʻrganish maqsadida. Agar sizda boʻsh vaqtingiz va etarli moliyaviy resurslaringiz boʻlsa, unda siz bunday ajoyib imkoniyatdan foydalanishingiz mumkin.

Musiqadan foydalanish usuli

Ilmiy taraqqiyot bir joyda toʻxtamaydi. Misol uchun, yaqinda amerikalik tadqiqotchilar va musiqa mutaxassislari hayratlanarli xulosaga kelishdi, bu yoʻl ochadi chet tilini oson oʻrganish... Bu moʻjizaviy davoning nomi - musiqa! Shu oʻrinda savol tugʻiladi, musiqa chet tilini oʻrganishga qanday yordam beradi? Maʼlum boʻlishicha, barcha shubhalarga qaramay, bu mumkin. Yigʻilgan olimlar guruhi, barcha nuanslarni oʻrganib chiqdi, bir qator tajribalar oʻtkazdi va shov-shuvli xulosaga keldi, aynan nima musiqa- birlamchi hodisa va nutq koʻrinishining asosi odam. Musiqa nutqning asosi boʻlsa, u chet tilini oson oʻrganish uchun ham asosdir. Amerikalik olimlar shunday izohladilar maʼnosi uning yangi kashfiyot... Nutq va tilning mavjudligi inson aqlining asosiy xususiyati sifatida qaraladi. Va bu holda musiqa tildan rivojlangan narsa sifatida qabul qilinadi. Dastlab musiqa paydo boʻldi, keyin esa nutqqa aylandi. Shuning uchun buni aytish mumkin soʻzlashuv nutqi musiqaning bir turi. Ushbu xulosalarni qoʻllab-quvvatlash uchun olimlar xulq-atvorni oʻrganishning ishonchli natijalarini keltirdilar. Ular buni koʻrsatdilar: yangi tugʻilgan bolalar birinchi navbatda nutq qanday tovushlarni eshitishlari mumkin va faqat keyinroq ular oʻzlariga aytilgan nutqning butun maʼnosini tushuna boshlaydilar; yangi tugʻilgan bolalar oʻzlariga qaratilgan nutqni ohang sifatida idrok etish, yaʼni alohida tovushlarni, ularning ritmini, balandligi va nutq tembrini farqlash imkoniyatiga ega; yosh bolalar (bir yoshgacha) nutqning emotsionalligi va melodik tovushiga eʼtibor berish qobiliyatiga ega. Shunday qilib, olingan maʼlumotlarga asoslanib, biz inson qobiliyatlari va tillarni oʻrganish qobiliyatini shakllantiradigan asosiy tamoyil degan xulosaga kelishimiz mumkin. farqlash qobiliyati alohida soʻzlar yoki soʻzlar guruhlari maʼlum bir holatda tovushni qayta ishlab chiqarish. Amerikalik olimlarning nufuzli fikriga koʻra, koʻpchilik muammolarning asosiy sababi yoʻl qoʻymaydi kattalar uchun chet tilini oʻrganish

oson, ular boshlanadi diqqatni jamlash individual soʻzlarning maʼnosi va maʼnosi boʻyicha, lekin aslida butunlay boshqacha narsa qilish kerak. Chet tili va ogʻzaki nutqni kichik bolalar qanday qabul qilsa, xuddi shunday idrok etilishi kerak. Yaʼni, eʼtibor berish ritm, fonetika va til komponentlari boʻyicha oʻzi soʻzlarning maʼnosi keladi koʻp keyinroq... Boshqacha qilib aytganda, siz tilning ritmi va ovozi qalbingizga kiritishingiz kerak. Buni chet tilida radio eshittirishlarni tinglash orqali osongina his qilish mumkin. Dastlab, insonning ongi chet tilini rad etishni boshlaydi, lekin vaqt oʻtishi bilan ong "til toʻlqini" ning ritmi va kayfiyatiga tortiladi. Nutqning oʻziga xos lingvistik fonetik oqimida qanday uchayotganingizni his qilish va his qilish darhol yoqimli boʻladi va qachon chet tilini oʻrganishning oson yoʻli yordam musiqa, keyin amerikalik olimlar tavsiya eting jarayonni klassik usullar yordamida boshlash, yaʼni. qoʻshiqlar tinglash maqsadli til mamlakatlaridan. Ehtiyotkorlik bilan ritm va fonetik naqshni tinglash orqali tinglash, kuylang va keyin eshitgan soʻzlaringizni yozing. Xulosa qilib aytganda, rasmiy asl nusxalar bilan tekshiring. Muayyan vaqtdan keyin sizniki va oʻrtasidagi farqlar rasmiy versiya matn materialini minimal boʻladi yoki umuman yoʻqoladi va tilni bilish darajasiga aylanadi. Har qanday tilni tabiiy muhitga toʻliq singib ketish orqali oʻrganish ancha oson boʻladi, degan gapni koʻp marta eshitgan boʻlsangiz kerak. Ammo Buyuk Britaniyada ingliz yoki Ispaniyada ispan tilini oʻrganish uchun sayohat qila olmasangiz-chi? Javob aniq - mos uy sharoitini yaratishga harakat qiling. Albatta, maksimal oʻxshashlikka erishish mumkin emas. Ammo kitoblarni oʻqish (birinchi moslashtirilgan), filmlarni tomosha qilish, audio yozuvlarni tinglash, til amaliyoti - bularning barchasi Internetga ega boʻlgan har bir kishi uchun mavjud. Faqat oʻquv materiallaridan foydalanmasdan, iloji boricha oʻrganayotgan til bilan oʻzingizni oʻrab olishga harakat qiling. Atrofingizdagi odamlar orasida har doim 30 yoshda frantsuz, xitoy, golland, fin tillarini noldan oʻrganish niyatingiz borligini (oʻzingizga kerak boʻlgan narsani almashtiring yoki qoʻshing) bilib, hayratdan qoshlarini koʻtaradigan skeptiklar bor. "Qanday qilib?", "Nega?", "Buni oldinroq qilish kerak edi, endi juda kech". Bunday formulalar sizning ongingizda noaniqlik donini ekishiga va bundan tashqari, oʻz qobiliyatlaringizdan hafsalasi pir boʻlishiga yoʻl qoʻymang. Sabr va ozgina harakat. Natija uchun oʻrganish, taʼrifiga koʻra, hech qachon oson emas, shuning uchun maqsadingizga intiling. Ha, yoshroq yoshda lingvistik moslashuvchanlik va lingvistik meʼyorlarni intuitiv oʻzlashtirishga yoʻnaltirilganligi tufayli chet tilini oʻrganish nisbatan osonroq boʻladi. Ammo tadqiqotlar shuni tasdiqlaydiki, siz har qanday yoshda til oʻrganishni boshlashingiz va bu masalada muvaffaqiyatga erishishingiz mumkin.

Odamlar koʻpincha mukammal gapirishga shunchalik intiladilarki, ular muvaffaqiyatsizlikka uchraganlarida (aytmoqchi, yangi boshlanuvchilar hech qachon muvaffaqiyatga erisha olmaydilar), ular xafa boʻlib, butunlay tark etishadi. Muammoni hal qilishning eng yaxshi usuli - oʻz xatolaringiz ustidan kulish va mukammal boʻlishga harakat qilmaslikdir. Chet tillarini oʻrganish zarurati munozarali emas. Har

bir inson ta`lim olishi, martaba ko`tarilishi va o`zini rivojlantirishi uchun kamida bitta chet tilini bilish juda zarur.

Olimlar buni da`vo qilmoqdalar chet tilini bilish miya faoliyatini rag`batlantiradi va zarur ohangda insonning intellektual faoliyatini qo`llab-quvvatlaydi. Hozirgacha odamlar bir kishi qancha til o`rganishi mumkinligini bilishmaydi. Lekin hamma zamonlarda ham o`qishga qodir noyob insonlar bo`lgan xorijiy tillarning rekord soni... Misol uchun, bir qadimgi afsonadan Buddha 150 ta tilni o`rgangan va ravon gapirgan, o`tgan asrlarning yana bir poliglotti Juzeppe Kaspar Mezzofanti dunyoning 60 tilida osongina gaplashganini bilib olishingiz mumkin. Bugungi kunga kelib chet tillari ayniqsa, ingliz tili o`rganishga bo`lgan talab va qiziqish shunchalik kuchaydiki, bog`cha yoshidagi bolalardan boshlab katta yoshdagi mutaxassislargacha ingliz tili o`rganishga harakat qilyaptilar. Bu ijobiy holat albatta, chunki, til o`rganish o`sha tilda gaplashuvchi davlatlar madaniyati, tarixi va urf odatlarini o`rganish bilan birga shaxsiy manfaatlar yo`lida ham eshiklar ochilishiga zamin yaratadi.

Bugungi kunga kelib chet tillari ayniqsa, ingliz tili o`rganishga bo`lgan talab va qiziqish shunchalik kuchaydiki, bog`cha yoshidagi bolalardan boshlab katta yoshdagi mutaxassislargacha ingliz tili o`rganishga harakat qilyaptilar. Bu ijobiy holat albatta, chunki, til o`rganish o`sha tilda gaplashuvchi davlatlar madaniyati, tarixi va urf odatlarini o`rganish bilan birga shaxsiy manfaatlar yo`lida ham eshiklar ochilishiga zamin yaratadi.

Xulosa o`rnida shuni aytishim mumkinki, yangi til o`rganish majburiyat emas, sevimli mashg`ulot yoki hobbi sifatida qaralsa, uni o`rganish shunchalik osonlashadi. Bu jarayonga qanchalik moslashish yoki qiziqarli muhitni yaratish ko`pincha o`quvchining o`ziga bog`liq. Intizom, ma`suliyatlik va sabrlik esa har qanday yutuqning poydevoridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YXATI:

1. Abdanbekova N.R. Nizami TSPU, teacher (Uzbekistan, Tashkent)
2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. - London., 2001.
3. " Ingliz tilini o`rganamiz" kanali
4. Johnson, K. E. The Sociocultural Turn and Its Challenges for Second Language Teacher Education. // TESOL Quarterly., - London., 2006.
5. Sardor Hafizov. «Ingliz tili grammatikasi». 2019 yil. 232 bet. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка. М., 1996. Чиненова Л. А. Английская фразеология в языке и речи. М., 1986.
6. Пассов Э. И. Общительный метод обучения иностранного разговора. - Москва., 1985
7. Www.kun.uz
8. www.Ziyonet.uz